

LA MUNTANYA D'AMETISTES

Guerau
de
Liost

Pròleg de
Josep Carner

LUIS GILI, EDITOR, BARCELONA

LA MUNTANYA D'AMETISTES

Tiratge d'aquesta obra: 50 exemplars en paper de
fil (numerats) i 500 en paper allisat.

GUERAU DE LIOST

LA MUNTANYA
D'AMETISTES

(1908)

REVISIÓ : 1933

PRÒLEG DE JOSEP CARNER

LLUÍS GILI, LLIBRER-EDITOR
Còrsega, 415, BARCELONA

1933

100/1037737

FORN DE L'ESTAT
LA MONTANYA
D'AMETISTES

1898

ÉS PROPIETAT. — RESERVATS TOTS ELS DRETS

D

A L'ETERNAL MEMÒRIA
DE
MAGDALENA, MARE DOLCÍSSIMA
I EN EXPLÍCITA RECONeixENÇA
DEL BENÈVOL I QUOTIDIÀ MESTRATGE
DE
MESTRE JOSEP CARNER

MOTS PROEMIALS

Veus-me ací, Guerau, tot sol — sense tu, increïblement sense tu —, a escriure per a una represa exigent i ben resseguida del teu primer llibre de versos. No he pas vingut a aquest lliudar (tu ho saps, puix no t'és fuliginosa la regió indistinta que ens separa) sinó en testimoni de fidelitat. Al volt d'aquest llibre convisquen la teva joventut i la meua en festes íntimes improvisades onsevulla que s'escaigués el goig de trobar-nos: la teva cartera em lliurava primer que a ningú — llevat, potser, de Margarida o de Carlota — l'estilitzada miniatura o la superba allegoria, tantost incompletes, tantost en algun vers, fluctuant entre manta versió; tot ens era bo i avinent per a fer-nos recer de secretesa: les noves frondes, el sostre sever del teu piset de davant la Seu, el paraigua d'abril o de novembre, un greny, un recó de claustre, el marc d'una escaleta, o bé una cantonada on arribava a aïllar-nos el mateix doll insignificant dels vianants no vistos. Aquests poemes portaven pressa que jo els sentís, es migraven per encelar-se davant meu: i era només perquè endevinaven el meu abocament apassionat a llur lletreta formiguejant, i descomptaven el meu goig d'ufanós del que em duïes. Tinc la illusió que potser algun fou escrit pel pensament que ens trobaríem l'endemà. És, però, excessiu — generositat injusta — que hakis parlat de cap mes-

tratge de ningú: a una naturalesa tan rica com la teva, res de particular no li calia, sinó l'afluència de tot. Jo vaig ésser, des de la primèria, tan enamorat de la teva excel·lència desada, poc finestrera, que com tu sabies — i ben segur que encara et fa somriure — no havia pretingut ésser sinó la teva ambició.

Vaig batejar-te, això sí. Tot just et sentires ben bé tu mateix — darrera dels inicis verdaguerívols — et decidires pel cognom, tret del repertori toponímic del Montseny, de Liost; i em demanares un nom de fonts, i jo te'l vaig escollir gòtic i catalancsc. I encara vaig batejar el teu llibre: entre una polsosa deixa dels meus passats hi havia la Crisi de Catalunya, del jesuïta Morcillo, olotí com tu; i allí vaig trobar la clarícia o la llegenda de l'explotació pels romans de les ametistes de la teva Muntanya; i això va suggerir-me el títol d'aquest recull, que ens semblà molt títol de llibre de poemes: perquè aleshores llegíem certs poemes francesos dels temps de Mucha; però així i tot ens salva el fet que el Montseny és realment musc, com les seves «violes en cristall de quars».

* * *

Aquesta inauguració de tu mateix, aquesta cerimònia, inicial en les teves inspiracions genuïnes, d'un homenatge i unes falagueries detallades al Montseny, t'esqueien del tot. Just era que com a numen tutelar li servessis cortesia, i fins cures litúrgiques. El Montseny, en alternativa amb Barcelona, va presidir a les teves nobles creixences. I encara, l'exclusivisme del teu llinatge muntanyenc que s'havia erigit un clos en la mateixa ciutat, i se'n pagava, bastant-se com una antiga tribu patriarcal, va prolongar fins ben endavant de la teva juvenesa, a Barcelona mateix, la influència del tirat i el

saber tradicional d'aquells plecs alterosos. De rel muntanyana foren la teva lleialtat monolítica i la teva fe enrocada; i l'obstinació, fos quin fos el precipici, del teu sentiment de justícia; i la teva independència de sobri, com d'ermità o de pastor; i aquell silenci de quan havies retirat en una secreta balma l'adoloriment o l'enyor; i la subtilitat de l'enginy avesat als rastres gairebé imperceptibles, a les sentors tot just insinuades; i l'alegria sana, un cop el paisatge o l'amistat t'alliberaven, de trescador per les dreceres verticals; i aquella reserva de tant, que feia la teva amistat més exquisida, i la teva illusió més difícil de polluir; i la prolixitat pacient, deixa dels destriadors, en pliques, de les herbes remeieres; i el teu geni per a un humor alhora càustic i amb tret espatotxi, que en aquest llibre ja traspuentava, i immortalitzaria els teus Somnis; i el soterrall de la teva paraula, íntimament ardent en mig i tot de les més prodigioses virtuositats; i el teu patriotisme torrejant que preferí de parlar, per a mesures d'avinença de dos pobles, a través d'una reixa de pressó — i no pas sota el teginat de la reialesa —, i això portant tota sencera l'energia secular de la nostra castedat orogràfica, i el modern desig de veure l'universal d'un cim nostre estant.

I si Barcelona et dugué el sentit de llibertat, que és tot marítim, i els seus desigs, renovats, que la redimeixen dels seus vicis, i la influència dinàmica del seu desfici de primerejar, i la passió (aventurera de primer, i en acabat administrada) de la cultura, que tant et deurà — com saben prou els perfils incipients de la summitat —, i finalment una segona simbòlica amada, primavera final dels teus poemes, de tot n'anaves a fer conversa amb el Montseny, que era, estilitzat per tu, contrast de veritat, seny d'elevació, garantia de fortitud,

i, darrera totes les assimilacions i expandiments, retroballa del teu origen. I aquesta que ara tenim entre els dits és la bella tanca de la teva admirable vida: la revisió, que acomplires, fet i fet, com un testament, dels rims montsenyencs de la teva primeria. Així el creient s'adorm purificant-se els llavis amb una jaculatòria maternal.

* * *

Com que en el teu primer llibre no hi ha ni un «camí perdut» que no em sigui significant i recordador, no és per a mi de valorar com caldria aquesta mena de missal o llibre d'hores de la fe montsenyenca que tu policromares amb tant de generós desfici d'expressió, amb una tan meticulosa ciència del vers, amb amor selectiva i pacient, amb cures d'una estètica complexa on es concilien el romànic i el barroc — tots dos esdevinguts catalaníssims —; i la imatge popular, tan prenedora, amb el vast plafó a tall d'himne homèric (així és com cantes la Rosa dels Vents); i els fistons decoratius d'una subtilitat inversemblant amb el crit gairebé inarticulat que batega, d'ençà que món és món, en una certa gran poesia (i no cal sinó acabar l'Excelsior); d'una estètica que entrelliga el lèxic dels endèriaments més abstractes amb la poderosa fortitud verista, i que fa alternar la femenina emoció del detall amb aquella imatge sintètica tota plena de majestat viril. Però missal anomeno el teu llibre perquè, sota el teu esguard, tot el Montseny es converteix en un ètic exemplari, i hom s'adona que el diví corcò espiritual explica, tot acalant-se, l'últim secret aspiratiu de les varietats contingents, i la matèria és sobretot amada en funció d'emblema gairebé diàfan: hom gosaria parlar, de vegades, d'una Divina Comèdia vegetal o rupestre.

Hom podria editar un llibre teu del Montseny més abundós que no pas aquest, no solament salvant les deixies que no passaren pel garbell més exigent de la teva maturitat, sinó anant, demés, a cercar suggestions i senyals de la teva muntanya en tota la teva obra poètica, fins al teu darrer llibre, que és — descomptant el dels teus poemes pòstums — el de les Sàtires. Però LA MUNTANYA D'AMETISTES, sola així, roman el llibre de la teva primera devoció, que va de dret, tot i les influències que algun cop hi traspunten, cap al reeiximent de ta plena personalitat, en tants d'indrets definitiva; és l'expressió en un sol manat flairant a matinada de tots els teus destriaments ulteriors; és el moment de gràcia de la teva aparició — i aquesta paraula, i per això l'escric, guarda sempre un bri de sentit miraculós —; és la teva exploració incipient, i ja tan sortosa, de la bellesa que, sobtadament, de pertot et cridava amb veu entenedora, i és l'esplai insabut del teu propi misteri que se li ajuntava; és la teva joventut tan alta, tan purament apassionada i que amagadament et durà fins a la mort, perquè havies preservat, amb gest indòmit, de tot marciment banal la teva illusió, la teva generositat, l'ardidesa abnegada i les inconegudes dramàtiques susceptibilitats a l'imponderable més passatger. Però ací la veig que resta, com encantada, amb la gerdor més patent de les primeres hores; i la meva pròpia joventut, perduda sense saber com, és ací, per a mi tot sol, retrobada. Immòbil, muda, treta de l'inútil renou tan aviat caduc, està com estatuada en un gest d'admiració i de recança al costat de la teva deu sonora, on sense batec de parpelles, sense frisança de la seva roba, es pensa de durar mentre t'escolta.

JOSEP CARNER

INVOCACIÓ

A LA MUNTANYA D'AMETISTES

Apoteòsic, d'enroscades trompes
soni l'esclat imperial. Un jorn
set lapidaris, traficants de pompes,
la cuita violaren de ton forn.

I prodigares — camperola festa —
no pas de ginebrons l'òpal espars
ni el topazi florit de la ginesta,
sinó violes en cristall de quars.

Avui, sorruda, ta dolor consagra
d'exhausta mina l'oblidat renom.
I encara sotges amb la testa magra

el responsori de les boires tristes
que sots avall s'agemoleixen com
un enderroc de noves ametistes.

UNA MUNTANYA

AL MONTSENY TOTAL

No pas, com les muntanyes — braser de la calitja
o de geleres fossa que interdiria el pas —
trafiques amb paüres que l'inexpert desitja,
sinó que ens apaivagues amb la claror que fas.

Com un illot alpestre fistonejat d'escumes,
de la florida et voltes que de migjorn ens ve.
Els glops de marinada pentines i perfumes:
així la terra nostra és orejat verger.

Si cada impuls atàvic t'alçapremava massa,
amb una ermita el domtes que lliga amb ta carcassa.
Si de la banda gerda t'hauré fruit com cal,

no pas de ton perímetre clouré l'itinerari,
perquè d'aquest diàleg — viladrauenc rosari —
cada paraula estricta pren un ressò total.

CAMINS PERDUTS

De la fageda en l'espessor
camins conviden, no fressats,
que per collades i engorjats
porten amb aire perdedor.

Ni la corrua dels ramats,
ni el gos d'atura, ni el pastor,
saben l'intent ordenador
d'aquells revolts inesperats.

Només les fades i paitides
i algunes ànimes polides
de la natura amb el contacte,

sabran que porten, bosc endins,
a l'encanteri dels confins
on la beutat roman intacta.

A UNA PEDRA BLANCA

Oh pedra blanca de l'alzinar,
per qui et sabia, de bon trobar!

Al fons d'un atri de grèvol, gerd,
on el sacríleg gairebé es perd,

tu m'apaivagues com un altar,
padrina esquerpa del dolç mirar!

El sol que et bufa d'un raig furtiu
la cendra arbora de ton caliu,

l'argent dels líquens que hauran pellat
les corcadures de ton costat.

De ta pell aspra sentiré el frec,
del cor fictici l'intim batec.

i a flor d'orella ton dolç parlar,
oh pedra blanca de l'alzinar!

EXCELSIOR!

Al capdamunt de la pujada
el corriol es para en sec.

Fa balconada
a una vessant que no conec?

Entroncaria amb l'avinguda
d'un alzinar monumental?

Vorejaria d'una druda
l'estratègic hostal?

S'encauarà d'una pedrera
a l'antre tort?

Carrer seria que prospera
o carreró de mala mort?

El dubte un instant ens atura:
— Què hi ha més enllà d'allí dalt?
— Ve un pla que es difon en l'altura!
L'atzur ens en dona senyal. —

En córrer a abastar l'estelada
que implícita dins la ventada
suplanta la posta de sol,
se'ns perd la vista al lluny
i la buidor retruny
d'un espaiat udol.

EL SOT DE L'AREMANY

Oh vall genuïna
del Montseny! Apar
selva que s'afina
sota un gruix de mar.

La gresa, amarada,
fins del gat mesquer
la més lleu petjada
fidelment reté.

Boires en deriva
entelen de fred
la mirada activa
d'un cel massa net.

D'allaus de tartera,
el terrabastall
plega a la vorera
de la closa vall.

Fins el llop atura
son udol allí
com si la natura
provés de dormir.

Clapes de bardissa
que irradien tanys,
d'alga vincladissa
renoven paranys.

Cercant la mullena
d'aiguamolls i recs,
elegants de mena
hi enfonsen els becs

merles endolades,
mudats oriols,
que alternen passades
i juguen a estols.

Camins i passeres
congrien llimacs,
fondes les roderes,
i els revolts, obacs.

Hi esquellegen vaques
d'oscillants braguers,
refregant les taques
dels avellaners.

I un desmai, que imita
enterboladís
d'una estalactita
l'etern degotís,

contrasta amb la calma
d'un casal tot bru,
que una creu de palma
beneïda, duu.

Oh vall genuïna
del Montseny nadiu,
que et planys la divina
basarda d'un riu!

EL SOT DE RICRÒS

Servant, com una escalinata indígena,
un fregadís ciclopi de petjades,
baixa del cim una riera eixuta,
cataracta de còdols.

Amfiteatre d'eternals pedreres,
els blocs sorgeixen cantelluts, prismàtics,
supervivents d'un extingit exèrcit
que, vacillants, perduren.

Ja la cuirassa d'aram verge entelen
fils de verdet, i del capmall degota
rovell sanguini, rosegant els polsos
bruns, cadavèrics.

SANTA FE, PRIMAVERAL

Enllà del prat, l'ermita
que presideix la vall,
tremola de petita.
Quan, del migrat batall,

en el cloquer mesquí
ressona el primer toc,
un núvol de satí
com un insecte groc,

peona, extasiat,
de la blavor del cel
per l'ònix laborat.

Pausat, respon un bel,
agulla en el vellut
d'aquella quietud.

EL PLA DEL GORN

Al prim de la carena, darrera d'un turó,
el Pla del Gorn s'aplana oval, enguerxinat.
El falca una revora de marge i té clavat
d'una malmesa arada l'unglot triturador.

Quan, estiuenç, el sègol torreja agarberat,
sobre rostoll pastura, novíssim, un tudó.
Amb una guilla tendra conversa el vell toixó
amb bonhomies d'una senil plagasitat.

Dues miloques volten per l'àmbit infinit.
Poruga, l'ocellada cuita a amagar-se a jóc.
Entre rebordonides clapes de tremoleda,

amb l'embanyada testa caiguda sobre el pit,
apunta la sarcàstica procacitat d'un boc
que d'un antagonista la corredissa veda.

EL PLA DE MALATAUP

Oh Pla, joguina triangular
que miralleges a les altures!
Per la sentida dels vents que atures,
des de muntanya pressents el mar.

Un cingle vetlla, diamantí,
la franja núbil de ta nuesa.
Els faigs s'aturen amb timidesa
davant l'enigma que la cenyí.

L'atzur patina la teva pell;
el fred n'aviva la transparència,
i ets com un àngel en el teu fur,

triangle vívid, mític ocell...
Hom sent l'angoixa de la imminència
de la ruptura del teu conjur.

TRIBUT A COLL PREGON

I

Quan del Montseny l'escardalenca altura
primavereja amb contenció
i les congestes pòstumes tritura,
com el joc d'ales, ert, d'un papelló,

oh Coll Pregon!, no sé què podrà haver-hi
d'una més ferma i nítida beutat,
collada que insinues el Misteri
arquitectònic de la Trinitat.

T'honoren faigs d'angèlica esponera
més retallada que una cabellera,
de ton replà litúrgic parament.

D'una fontana que a tes ombres nia
la pura melodia preludeja
el pur silenci que l'orella sent.

II

T'exalten les cingleres cantelludes
com safata, d'atzur acastellada.
Benhagen les dreces geniüdes
que roseguen els gruixos de ta prada!

Car l'ànima preparen, contorbada,
a l'èxtasi, que el viure no destorba.
S'esllenegaren amb la llur pitrada
i les cingla, amb estil, la teva corba.

Dues fagedes igualment obscures,
esdevenen porugues i aclarides,
de ta sardana puntejant els punts.

I dels avets les altes positures
t'enquadren les planures pressentides
i de l'espai la claredat que brunz.

III

Un capvespre d'estiu, quan ja no fibla
la claror de ponent, i el clar de lluna
és com un tel de nit que es fa sensible,
com un tros de muntanya que s'enruna

davalla una corrua de primales
amb brandament de cues i d'esquelles.
En trepitjar la borra de tes ales,
cloent d'embriaguesa les parpelles

remuguen el secret de ton deliqui.
I el vell pastor de la mirada freda
travessa amb calma sorneguera, adust,

i repta el ca perquè no massa piqui
quan el ramat s'interna a la fageda
i sona el toc d'oració tot just.

LA INNOMINADA

Muntanya graciosa fora mida
que de fondals, collades i carenes
t'arrees doctament i presumida!

Sota alzinars i vinyes cohibida,
ta positura, de truncades menes,
a un idolàtric parlament convida.

Un nuvolet t'emproves per capell
que d'ombra esgaia ta expressiva cara,
les plomes estrafent d'un rar ocell.

I un bec de boira com un xal, encara,
extrema la picant intenció
de tos secrets que no tindran cap «no».

A LA MUNTANYA DELS VERNETS

Oh muntanya que tens una collada
que dos turons descomparteix iguals!
Ets tota repartida i conreuada
en diminutes feixes graduals.

Tens les parets margeres, amb les verdes
clapes de pàmpols que no fan raïms,
plenes d'esllavissades i d'esquerdes
d'on ragen de la feixa els escorrims.

I té propietari cada feixa,
i totes són d'una faisó mateixa.
Una dreuera puja atrafegada

i saltirona enllà de la collada.
Darrera la collada ¿hi ha el cel blau
o un altre dolç sojorn de gent de pau?

A LA MUNTANYA D'EN SALA

Aspra muntanya: de profana envista
amb caputxa d'alzina t'alliberes;
et cenyires de gorgs i de cingleres;
de dalt a baix una tartera et llista.

Quan la posta, disfressa d'alquimista,
d'una enclusa d'or viu treia fumeres,
amb l'escampall darrer de ses falleres
t'imposa una polsina d'ametista.

Plena d'orgull, petrificar-te goses
fent-te cilici de terribles noses.
Ta boca, segellada com una urna,

no cantaria cap musica cèlica.
T'aplanes i t'enfoneses taciturna
com, esclafada, una despulla angèlica.

LES MUNTANYES BLAVES

Oh que en són de cèliques, des del finestral,
les muntanyes blaves que alcen l'horitzó
com l'epifania d'una catedral
emergint d'onades d'eternal faisó!

Semblen un misteri d'evident esclat
pel devot que admira amb esguard humil
i pressent obscures selves de pecat
en l'espill inscrites de llur clar perfil.

De l'argila atàvica són l'intent més pur
per copsar la pura contemplació.
Per això s'esmiquen en bocins d'atzur
i entre cel i terra fan de partió.

Per tot dir, desclouen, dels cimals entorn,
boques de congesta, del mutisme escriu,
totes inspirades quan es lleva el jorn,
totes taciturnes quan el jorn decreix.

Oh que en són de nostres, des del finestral,
les muntanyes altes que semblaven lluny!
Com una riera, sota llur tossal,
la dolor del viure plàcida s'esmuny.

ELS CIMALS

Clapes de cel com ullades serenes
del llim alçaren indrets germinals.
L'acostament congrià les carenes;
llavis amb besos de llum: els cimals.

Besos de foc o de boires en dansa,
són els cimals, amb esclats desiguals,
prades dormint i collades gronxant-se,
cingles sorruts i badalls de covals.

De tant en tant, el peuet d'una ermita,
de la collada trepitja la falç
o en el planell que ningú no sospita
un escampall fa de teules i calç.

Cada cimal és senyor de reialmes
i va nafrat de magnífics senyals
i per damunt dels estrèpits i calmes
parla de lluny amb els altres cimals.

VISIÓ DE LA PLANA

Des d'un replà de cingle que faixa la carena,
com llisca la mirada per l'infinit espai
i, enllà d'enllà, retroba, de prop no vista mai,
la Plana, de vilatges i de masies plena!

La presideix, invicta, la capital que mena
certàmens i disputes, aferrissat esplai.
Sobtadament les notes d'un rústec virolai
em tornen de muntanya a l'amistat serena.

A voltes una fulla, gronxada per l'embat,
tapa i destapa, fútil, la ufana d'un poblat.
A voltes una branca, indiferent, s'inclina

i mitja Plana escombria com núvol de polsina.
A voltes la fumera que sotgen els pilers,
enterbolint els aires, no hi deixa veure més.

L'AIGUA, DIVINA JOIA

A L'AIGUA, DIVINA JOIA

I

Oh voluptat! De cara
al raig, fresc encenall,
em raja gola avall
el ritme que no para.

D'aquella festa clara
la cara em fa claror,
i el raig trasbalsador
apar una alimara.

Tinc a la boca fresca
un degotís de bresca.
I en surt una boirina

de perfumat alè.
I el cor batega, ple
de voluptat divina.

II

Divina voluptat!
Si en ton bassal m'ullprenc,
no em cal de cap avenc
el gorg infatuat.

L'hora foscant et topa
i encara vibra el raig,
batall que té per copa
la, vegetal, d'un faig.

I l'aigua fuig lleugera
— oh rec inicial! —
com una matinera

donzella amb son brial,
que duu una rastellera
de flors al davantal.

III

Oh l'aigua fugissera,
germana de la llum,
crineres de bromera,
polsines de perfum,

que nit i dia cantes
i, amb frèvol devessall,
cascadejant avall,
ocells i flors encantés!

I ta besada pura
l'esquei mateix afina
que t'infantà silent,

com mà de criatura
el front de la padrina
que l'afalac consent.

A LES FONTS

És vostre raig en deslliurança,
cua invisible d'una arrel
que terra endins anà formant-se
amb escorrims d'aigua de cel.

Amb una joia que no es cansa,
descabdelleu el reguerol.
És natural vostra gaubança
sense pecat i sense dol.

Quan l'agonia ponentina
irisarà vostres cristalls,
tremolareu amb més divina

emoció. Quatre cavalls,
de vostre raig en la polsina,
s'empinaran amb llurs plomalls.

AL COR DE LA BOSCÚRIA

Al cor de la boscúria el fontinyol suau
de penjarelles d'herba com filagarsa cau.
Quan la tempesta afua son perllongat udol
i trenca, esperitada, el fil del fontinyol,
quan les afraus ressonen, del sostre als fonaments,
com una ermita buida oberta a tots els vents,
ell plora amb un dolcíssim gemec de flabiol
que esboira la tempesta i renovella el sol.

LA FONT DE LES PAITIDES

Entre les feixes esgraonades,
cad'una d'elles com un retall,
brollen tes aigües mai estriades
com ansa llisa de pur cristall.

Ton marge dóna granada userda.
Les cueretes beuen de tu.
D'una pomera que ja s'esquerda
neda en tes aigües el fruit madur.

Quan les pageses tornen de missa
amb la caputxa plegada al braç,
tasten de l'aigua bellugadissa.

I quan reprenen, testes, el pas,
entre les herbes de la païssa
troben la calma de llurs quintars.

EL TORRENT

Damunt la tranquila
verdor transparent,
clapant-se amb l'argila
que hi deixa el torrent,

s'aplanen les mates
de vern ufanós
on furen les rates
cercant-hi redós.

L'anguila que forga
esbulla un estol
de barbs que a la gorga
prenien el sol.

El Pare Galàpat,
tocat i posat,
d'un tòtil a l'àpat
es troba entaulat.

Hi acuden reinetes
que salten de tort,
hi van marietes
i alades de l'hort,

planter d'estramonis
en terra de call.
L'espiadimonis
hi mena un cavall

de serp. La falguera
assaja sos verds,
de cada ribera
pels marges incerts.

El pregadéu, hoste
d'un clap de fanals,
¿seria virosta
de flors cerebrals?

... ..

Torrent: el poeta
et brinda, insegur,
l'ofrena que estreta
i llarga és com tu.

EL GORG NEGRE

Sinistre gorg de condormides aigües
que el visitant conjures, impassible,
amb veis metàl·lics que en ton gruix fulguren,
filets sanguinis de ton ull ciclopi.

T'és, un penyal, parpella monstruosa
que un regalim adollaria, tebi,
com una trena càustica de llàgrimes.
Tan absolut seria ton mutisme!

En tes riberes s'aplegà una ossera
de branques nues, de clofolles buides,
cranis baumats i rierencs compactes
i anònima barreja de polsines.

Arbres no tens que a ton espill s'aboquin
fora del tronc espellofat d'un roure.
L'aigua que et sobra, com un tel llenega
al gorg de més avall que se't retira.

Un laberíntic corriol, per sota
d'alzines corbes i pollades, mena,
l·limant esqueis, a ton recinte mític.
Si un roc et tiren, treus bombolles d'ira.

Oh gorg! Debades ton secret pouava:
res no copsà, l'esguard, de ton misteri;
però ton ull ciclopi, que no mira,
sí que m'entrà per sempre més a l'ànima.

SOL I LLUNA I VENTS

ALQUÍMIES SOLARS

Oh sol, oh màgic poderós
que, sense filtres ni colliris,
desfent la garba de ton iris
l'atzur destries en colors!

És, ta expertesa, sobirana:
amb magistral facilitat
prodigues, lúcid, ton esclat
per les muntanyes i la plana.

La pedra atenys filosofal.
Quan et passeges triomfal
com un rei Midas que no mor,

la teva llarga vara poses
sobre la cendra de les coses...
I ressurgeixen fetes d'or.

CANÇÓ DEL SOL SOLET

*Sol solet,
vina'm a veure,
que tinc fred.*

La padrina
s'acoquina
de vellesa.
Cau, malmesa,
la cortina.
Corre, vina,
sol solet.
La padrina
mor de fred.

La fadrina,
desatesa,
s'abomina.
Jeu, despresa,
la cortina,
que traspua
de polsina.
La paret,
com més nua,
fa més fred.

Corre, vina,
sol solet.
Diu que fina
la fadrina.

Del descuit,
la polsina
fa feresa.
Quina estesa
sobre el llit
ara buit!
La cortina
s'ha podrit.
Corre, vina,
sol solet,
que és vermina
la polsina.

Corre, vina,
mata el fred.
La cortina
s'ha podrit.
S'esbocina
fins el llit.
Floridura
d'humitat
s'ha posat
en l'obscura
sepultura
del passat.

*Sol solet,
vina'm a veure,
que tinc fred.*

SOL D'HIVERN

Des d'un capçal de posta encortinat de gris,
passeges ton esguard melangiosament
pels àmbits que et defugen, com un convalescent
que defugir voldria l'obsessió del fris.

Una calitja pulcra t'acaba de fer llis.
La neu davalla com un escarbotament.
Repiquen les campanes indefectiblement.
S'allarguen les carenes com un desert pedrís.

L'únic xiprer que veig, s'aprima com un fus.
Sota un cobert de gleves, una captaire tus.
Sinistrament aborda el vigilant mastí,

i, quan la vella el crida, poruc, no gosa anar-hi.
I sembla que tot d'una la neu s'ha d'atrevir
a embolcallar-te com d'un espectral sudari.

LLUNA EPITALÀMICA

Lluna epitalàmica,
reflex de ceràmica,
polsina de lliri,
fred de cementiri,
pebeter d'alcova,
plena, vella, nova...
Concertant deliquis
en casals i pletes,
dictes als poetes
nocturns hemistiquis.

ROSA DELS VENTS

Com un halo invisible, la muntanya
té la Rosa centrípeta dels Vents:
cada vent, una espasa que a l'entranya
li porta el gust dels horitzons vivents.

Oh muntanya magnètica! La vida
concentres, de l'espai, en el teu cor:
si la maternitat és la punyida,
irradies el gaudi que no mor.

I

Tramuntana del nord, sagitari que arrana l'espai!
La muntanya, de gebre, s'estufa més blanca que un xai.

Les Muntanyes de Berga són nues i blaves de fred.
Pedraforca, rosada, rellisca com un estilet.

El monocle atzurat és un vidre: son ull de felí
té per nina un estrat de la posta que sagna en dormir.

Tramuntana de Roses, que feny
oblidar l'Empordà, quan regolfa en el pit del Montseny.

Tramuntana de Mar, invisible, que hipòcrita cou
les verdures d'hivern exquisides, com sauri que un ou

deposés en el cor de la terra, per mal averany
que potser duraria tot l'any.

II

Càlid ponent que portes,
com un Silè ventrut,
sentor de vinyes mortes
i de torrent eixut!
Res no deixant de banda,
esboires la vianda,
capoles la virtut,
i vas caient per terra,
sota la teva gerra
de vi que, buida, put.

III

Obstinats en llur desfici,
dels Llevants sona el clarí.
S'entrebanquen en seguici
d'aquell arc de Sant Martí
que seria el bell inici
que no poden aconseguir.

Si l'anyada els ensinistra,
d'un estrip, atenyen l'arc.
Al dessota, gris i bistre,
regalima el vell comarc,

i la vida, com un sistre,
inicia un gaudi parc.

IV

La Marinada marinera
de la collada passa arran.
La precedeix una filera
de claps de boira que es desfan,
escampadissa cabellera
d'una Afrodita matinera.

Com ve tan nua, no s'albira
la tremolor del seu cristall.
Si cap a l'alba s'entregira,
li cauen roses cara avall.
Si cap a l'alba s'entregira,
li resta al front una guspira.

Per les solanes i les eres,
el teu alè dóna virtut:
el braç invicte refrigeres,
fas jovial l'home sorrut.
Per rentar cares ensunyades,
no et cal passar dues vegades.

SELVATANA AMOR

PRELUDI

Plau-me vagar per la selva tot sol
lluny de poblat i fora camí,
a salt de mata obrint un corriol
que oblidaré quan ha servit per mi.

Car la natura, com nosaltres, sent:
pels qui la cerquen desarmats d'orgull,
entenedora es fa a l'enteniment
i el cor els deixa d'unció remull.

No hi van així les colles de ciutat
que l'atabalen per fressats camins.
Tampoc no hi trobarien la beutat
que endevinen, passant, els pelegrins.

Jo mai no hi he patit l'enyorament
de qui l'afronta amb petulant conjur;
només aquell suau deseiximent
de les ciutats i del negoci llur.

Car no és cementiri xuclador,
sinó paraula que, plasmada, bronz:
els arbres són els fills de la claror
i no l'espoliari dels difunts.

Cada arrel és la mica de virtut
que de l'humus somort s'alliberà,
i puja el tany com brollador nervut,
que en esponera cèlica es desfà.

I les branques acaben, com les mans,
en la finesa digital dels brots,
i les fulles hi tremen, elegants,
com una boca que estructura mots.

I els mots se'n desniaren, a la fi,
d'alades fulles en voluble estol,
i per volta primera s'estremí
l'espai, al ritme de llur màgic vol.

D'aleshores, el bosc, endevinat,
que pren de terra el delicat perfum,
té, pels sentits, un terrenal esclat;
per l'esperit, una secreta llum.

SECRETEJAR

Oh poesia nova
dels ignorats recons!
Si el teu devot no hi troba
el blau dels horitzons,
hi descobreix, abscons,
el verd de mil ullades
que sotja de les fades
petits secrets pregons.

Tot interessa allí:
el branquilló que oscilla,
la cuca que vacilla
en prendre un nou camí.
Car res no hi ha mesquí
de l'home en la presència:
ell té l'omnipotència
d'un vers alexandrí.

Oh poesia nova
dels horitzons tancats!
Si el teu devot no hi troba
espais il·limitats,
hi descobreix esclats
d'ingènua bellesa...
Són les intimitats
de la naturalesa.

NOVA LLETANIA DE LES PETITES HERBES

A mig camí de l'alzinar
que dóna a casa vostra
inesperada us vaig trobar,
cobricelat el rostre.

Cobricelat d'alzines i de pins
i d'una ombrella experta,
per tal que el pogués heure més endins
en fer la descoberta.

Esvelta fóreu com un tany
d'herba menuda i forta.
De cada temps que es muda l'any,
herbes, l'amic, us porta.

Per captinença en l'esperit,
de farigola, cendres.
Vostre esperit serà brunyit
com en el sant Divendres.

Per refrigeri de la pell,
clavell de pastor plau-me,
rosa de marge o bé un cistell
de pomes de Sant Jaume.

Perquè l'esment treballi fi,
donzell. Basta una tija,
per obtenir xarop que ordi
la cerebral pruija.

Perquè senyalin vostre pas,
fonoll i mil-i-fulla.
Capcinejant, no serà escàs
llur pollen onsevulla.

Per la mengívola sentor
del suc de llebre, savi,
aquella salsa de pastor
que fa escarit el llavi.

Si d'un cabrit fumat a l'ast
és foll qui n'esperanci
altra picor que d'all nefast
sentosa de vi ranci,

per l'estofat de llebre, no
provéssiu pas orenga,
que és baladrera, per l'olor,
com una mallerenga.

Si no crià d'espígol tany
aquesta rogalia,
amb un timó, fogots del bany
l'amiga aspergíria.

Per la finestra del festeig
¿l'alfàbrega que espleta?
Més aviat un do preveig
de sajudida neta.

Flors cordials per tots els mals,
decuit de didalera.
Ple d'escardots i penicals,
un pot de calaixera.

Si per catifa no us plagué,
de menta, la sentida,
remenderola escamparé,
mesclada amb tenerida.

La pietat que infon el bruc
us mena a l'ermitatge.
Per llistat i benastruc,
bastó de tortellatge.

¿L'encanyissat voldríeu verd?
Espàrbols i ridorta.
I lligabosc, per un incert,
quan Himeneu exhorta.

Si de ridorta, més d'un bri
fou, de tabac, preludi,
escalda llavis que llatí
confegiran a estudi.

De campanetes, flor de rec
de tija prima i alta,
no en colliria ni en retrec,
fora que esteu malalta.

Les acoblava, de petit,
amb filial embosta,
i, en el capçal, desert, del llit,
foren llur de posta.

D'altres — més xiques — constellat,
supleix les campanetes
el repunxó, no celebrat
encara pels poetes.

Rememorant nostres difunts,
la sàlvia m'invoca.
La que reitera vells costums,
me'n signaré la boca.

Si parets seques són d'or vell
— ni massa poc ni massa —,
és que hi alterna el crespínell
amb la consolva grassa.

Vora la font, sota l'ombrí,
perleja la falsia.
Blauets senyalen el matí;
roselles, el migdia.

La primavera fa tristor:
violes, cull, boscanes.
I pensaments, treu, de pastor,
l'estiu d'anyades sanes.

Quan el Montseny se sent perplex,
l'agost que s'esprimatxa
mates de bronsa encén, reflex
d'atàvica almorratxa.

Però tot d'una que revé,
passat l'hivern, la vida,
tot el Montseny és un planter,
una cançó florida;

tot el Montseny s'arbora com
un ginestar que es daura...
Cada nivell, cada tocom,
la primavera instaura.

Cada oriol apar un glop
d'aquella flama pura
que amoreseix l'esguard del llop
i els rasos de l'altura.

Muntanya amunt, arbres amunt,
la saba fa el miracle.
Tot el Montseny, quan és al punt,
es dóna en espectacle.

BARDISSA

La romaguera, sarmentosa aranya
de llargues potes de color de vi,
aborda, al peu de la muntanya,
erichada d'espines
i amb ulls de mora, sangonoses nines
que et farien fugir
si no te les menjaves fent camí.

La gavarrera, brollador que es torç,
elàstiques la tija i les espines,
corona el seu esforç
amb arquejada escuma d'englantines.
I quan el vent esfilagarsa
l'efímera blancor primaverat,
el brollador no triga a endiumenjar-se
amb granes de rosari de coral.

I resta, encara, l'arç,
de les plantes que espinen, la més noble.
Emula, entre elles, els barons preclars
que, a llur poble servint al carrer i a les llars,
foren esquerps a l'afalac del poble.

L'ALZINA

Quan el bosc camina
cap a la vellura,
en venir l'hivern,

serve, tu, l'alzina
de la fusta dura
i el fullatge etern.

Tos forcats impliquen
barreges de líquen
i vesc de Nadal.

Cap alè no et torba,
druïdessa orba,
metall vegetal.

L'hivern és vingut:
plovisquegen glans
de ta fortitud.

Un senglar, perdut
de la nit abans,
golafre hi acut.

LA POMERA

L'herba, dallada a la tardor, rebrota,
els prats vestint de primavera austera.
Carregada de fruita, la pomera
s'hi arbora al mig, esquarterant-se tota.

Com prolífica mare, consumida,
d'aspres en forca, s'emparava, lassa,
en fruites prodigant la vida escassa
amb un decrèpit escampall de vida.

I la corona el devessall de pomes,
que l'embauma de rústiques aromes:
i criden per les branques els ocells

que encetaven les mostres més madures,
i, somniant maternitats futures,
mor la pomera quan en fugen ells.

LES ALBES

Vora els rierals,
les nítides albes,
en les postes malves
semblen irreal.

A l'embat del vent,
un matí diàfan
llurs copes agafen
qualitats d'argent.

I en la tarda freda,
sota el blau intens
medusa finíssima,

les albes de seda
són un glop d'encens
sota una Puríssima.

AVETS I FAIGS

Gòtics semblant el faig, l'avet,
puja, segur, l'avet ombriu,
rígid de fulles, d'aire fred,
car és d'un gòtic primitiu.

Amb son fullatge trèmul, net,
ben altrament, el faig somriu,
més joguinós que massa dret,
car és d'un gòtic renadiu.

L'avet és gòtic com el faig.
Són les agulles del bagueny
on de la llum es trenca el raig.

Són les agulles sobiranes
que, en les altures del Montseny,
del vent concerten les campanes.

LA NOGUERA DE LA PLANA DE SASTRE

Dotze quarteres de collita dóna
i no perd l'equilibri son brancatge.
La soca, dura com un tors salvatge,
no té senyal de tralla ni de fona.

Congria, la seva ombra, una rodona
d'ufals migrat i de migrat plantatge.
A ocells de tota mena dóna estatge,
que li trenaven musical corona.

Ses arrels s'entaforen pels terrossos,
i paren una xarxa a les palpentes,
i ¡qui sap les vessanes que pasturen!

I les branques, feixugues de llurs cossos,
en la soca estrebant, s'allarguen lentes,
i fins a flor de terra no s'aturen.

ELEGIA TRIOMFAL

Entre el quintar i la baga passa el camí de sorra,
de l'algida carena per l'esquenall eixut.
A cada mà l'altura n'acreix la solitud
i amb bleix domèstic cada petjada fresca esborra.

Només una corrua, al llarg de la carena
en l'airecel deixata la pesantor dels llocs:
la processó que empenyen, fatídica, set oms;
un tros d'arrel en cada turmell, dura cadena.

Dels monjos centenaris del bosc, són la corrua
que de l'escala ascètica les summitats ha hagut,
i amb doctes caparrades prodiguen la virtut
que sol i lluna posen en cada testa nua.

De la ridorta inútil, de l'eura que els enfloca,
desfetes, les garlandes caigueren a llur peu,
cilici de joguina o plagi de trofeu,
que vencedora exulten del joc, la casta soca.

Ni la destrat, ni l'aixa, ni les goludes serres
dels serradors, llur fusta sagrada han profanat:
només el foc dels núvols, en glavi transformat,
de tant en tant n'arbora titàniques desferres.

I l'esperit dels arbres caiguts ingent perdura
en l'esperit dels arbres que es flecten penitents,
que dels germans que foren i dels germans vivents
els fraternals designis imposen amb paüra.

Pel cim de la carena passa el camí de sorra.
El vent de les altures n'ompli la solitud.
Per sobre les onades del vent que va perdut,
set oms s'immobilitzen com guaites d'una torre.

UNA NOU

Serà en aquesta nou
que un petit món de fades,
amb riures i bocades,
pasten i bullen brou?

Si, quan a fora plou,
dansaven afollades
vetllant les flamarades
on no es depura prou

l'elixir de la vida,
potser la nou, marcida
caurà de la noguera,

tanques enllà de l'hort,
com una fetillera
morint de mala mort.

PERES

Oh peres, que són totes pulcritud,
sucre pairal que gola avall es fon
com raig de sol en un celler pregon!
No us queixalegi el foraster golut.

Sou com endevinalles i joguines.
Per les trapaceries d'un infant,
mengívoles es gronxen les regines
i les perxals i les de Sant Joan.

Per les dones casades i feineres,
rodolen marge avall les formatgeres.
Les bergadanes són a la tardor.

Les d'aigua esperen una boca fina.
I es fan amb salsa, gairebé divina,
les de la succulent Festa Major.

LES ABELLES

Vostre daler serà doblat,
abelles, com la caritat?

Quan, enfeinades en la bresca,
el vostre eixam, colèric, tresca,

aporta als homes dolça mel
— sucre de flors i tast de cel —,

i ordena tels de cera pura
en increment de la futura

devoció del Sagrament
— per ara i sempre, beneït. Amén —

LA MOSTELA

Allargada
com la mà
d'una fada,
l'ondular
propi t'és,
oh mostela!
Qui endevina
que obtingués,
ta pell fina,
clientela
de diners,
no et diu: — Vés —,
que et diu: — Vina. —
Però jo,
més gat vell
o més bo,
de la pell
et faig do.
Què en faria?
No és millor
poesia
ta viver?

FANTASIA

Aflotonades
en els estanys,
juguen les fades
a fer paranys.

Glateix més d'una
d'algun pastor
la galta bruna
d'aquella olor

de la muntanya.
Vetllen subtils
com una aranya
darrera els fils.

L'una, a defora,
fingint recel,
en la revora
del líquid tel

mostra la ufana
d'un pit nacrat.
L'altra s'aplana
mig de costat.

Una altra acluca
pèrfida els ulls
i de la nuca
s'estufa els rulls.

L'una, la galta
parant només,
fa la malalta
de l'aigua al bres.

L'orella atenta,
nenúfar blanc,
una altra ostenta.
Netes de fang,

bombolles pugen
d'un bes ocult
i en l'aire fugen
cercant l'estult

que els cercles mira
de l'aigua, fins
que atret s'hi tira
i es perd endins.

Així, les fades
en els estanys
juguen plegades
a fer paranys,

mostrant la nua
beutat del cos.
Ai de qui grua
copsar-ne un tros!

Ràpid s'agença
i, amb bleix d'afany,
sense defensa
cau al parany.

Malignes fades
per tots indrets
surten onades
de foc-follets.

D'un cop de vara
transfigurat,
el foll que hi para
resta encantat.

I el porten totes
fins al coval
d'on plouen gotes
d'un ritme igual,

que fredes salten
per sobre d'ell.
Saltant, l'esmalten
com un joiell.

I regalimen
per l'ampla faç
i dures llimen
el front i el nas.

S'acaramullen
a glops, a fils,
i el cos despullen
dels vells perfils.

I amb infinita
calma és tornat
estalactita.
D'humà posat

no queda rastre.
Tot és perdut:
en la pilastra
s'oculta mut.

Només hi alena
quan tot morí,
amb planys de pena,
son cor mesquí.

ÈXODE

Oh la verdor primaveral dels prats!
Semblarien esbarjos simulats

d'un iris femení. Quan a l'estiu
la terra grilla i tota cuca viu,

s'aprimen les fontanes. Les paitides,
que de les deus no viuen, consentides,

pels recs baixaven de cendrosa molsa
als prats eterns. Discretament hi espolsa

l'oreig les fulles: plovisqueig suau
sobre les nues fugitives cau.

I elles, al ritme de les fredes gotes
damunt la pell, enriolant-se totes,

descabdellen fantàstiques cardanes,
amb les galtes vermelles com magranes,

esmagranat el cor de cansament,
la cabellera capbussada al vent.

Espia el sol per entre vimeteres
i albes que pugen i caients pomeres,

i, en cercles diminuts, amb una ullada
cada nuesa deixarà tigrada...

I arriba un dia que la llum declina
i brolla de la terra la boirina

i tot sembla entelat. L'aigua revé
pels recs eixuts. I lluïdera obté

la sorra, en ses entranyes. Amb afany
de nou l'herba assaona. Tomba l'any

com la carcassa d'un gegant difunt.
Aleshores se'n tornen sot amunt

les paitides, jugant de peus i mans
en l'aigua que pels recs i pels saltants

a les prades tornava solitàries
que enyoren de l'estiu les encantàries.

NOCTURN

Un molí que s'enruna, de sinistre misteri
esvaint-se en les ombres. Un avet gegantí
d'ossatura nafrada, que amb agònic imperi
el branca arrossega per damunt del molí.

Un avet cadavèric, un molí que s'enruna,
serenata en cascades, encanteri de lluna
i la síntesi fina d'un nocturn violí.

DESOLACIÓ

Verals amunt, ressona l'ingrat destralejar
i tomben arreu arbres en comunal estiba.
Vora els camins suqueja la fusta encara viva
i cremen les alzines en el fumós altar.

Oh bosc! T'és arribada la mort definitiva?
Prou que els avets la senten, impàvids, avançar,
com un heroi que exhorta els seus, amb una altiva
llicó per la fageda que es posa a tremolar.

De ton sagrat misteri s'haurà perdut l'encís:
esdevindrà un areny ço que era un paradís.
El sol, amb una angèlica mirada de menyspreu,

calcigaria els còdols que el foraster violi
i estroncarà fontanes... Seràs com un espoli
d'aquesta vil usura que et regateja el preu.

LES HORES I EL TEMPS

ALBADA

Tota expectant és la natura
quan defallia la nit pura.

Cap a les serres de llevant
el blau s'aprima, insinuant.

De l'estelada, encara illesa,
es fa patètica l'encesa,

com si llur posta presentís.
De la natura creix l'encís.

D'una campana la punyida
minvà la còsmica dormida.

Un home puja amb passa lleu
com si temés desvetllar Déu.

I s'inicia en la boscúria
la complicada voladúria

de l'ocellam que enceta a crits
la nebulosa dels mosquits.

Una lluor surt de l'entranya
de cada cim de la muntanya.

De cada rosa de l'espai
un bromerot centra el desmai.

I tot l'espai és una rosa
que brolla arreu i arreu es posa.

I cada mata i cada ocell
és un roser d'amor, novell,

una partícula d'albada.
No resta cap ratapinyada,

escorrialla de la nit,
una llevada, que el sentit

perd d'un ginebre entre les pues.
Penjada està de totes dues

ales pel tel. Corre un sagal
a rematar-la, amb un parpal.

Esgarrifat, l'avi murmura
un exorcisme. El gos d'atura

feia, enigmàtic, un udol.
D'entre l'albada surt el sol.

CLAR DE LLUNA

En el silenci de la nit tranquil·la
ressonen els murmuris de l'afrau.
La lluna l'ombra dels pollancs perfila
de cada gorga en l'enigmàtic trau.

Una serena el firmament destila
que impregna de misteri l'èter blau,
i de la terra puja un baf d'argila
com d'una cripta que, d'humida, cau.

En l'horitzó s'acoten, esblaimades,
les testes de llunyanes serralades.
I les congestes lluen com les mans.

I, guardiana de la selva obscura,
en la pols dels camins dorm la paüra
que es deixonda al trepig dels caminants.

POSTA LITÚRGICA

En la fràgil basílica diürna,
el sol, agònic encenser barroco,
amollava en l'espai la viva espurna
de Venus, presa en borriçol de foc.

L'escolania dels tòtils alterna
d'un gamarús amb l'ascètic nocturn.
I de la posta, com d'una caverna,
venia un vent que arborava Saturn.

L'èter és pols de les coses extintes:
flaires somortes, pretèrites tintes...
Cau la tenebra, velari de dol.

I, en l'hemisferi, la lluna caduca,
com una Santa Faç, l'esguard acluca,
flama d'argila del diví gresol.

DESGLAÇ

De floridura,
pateix l'arrel.
La terra és dura.
Prismes de gel,

com estoig fi
la filigrana
— tija i capçana —
tanquen, d'un bri.

I, amb el desglaç,
l'estoig s'esquerda:
ja en surt un braç

de tija verda;
ja, d'una fulla,
la mà remulla.

PRIMAVERA I ELS TEMPS

Matinera
surt del niu.
Tendra que era,
se n'hi riu

la lluna nova
de l'espai.
I ella ho troba
tot més gai.

Ja s'entrena
fent un bot.
La carena
diu pertot:

— Quina boja!
Qui l'entén?
D'una goja
té el moment.

No és un mite
son encís:
habilita
l'estantís;

d'una galta
lleva el séc;
si no el salta,
passa el rec

que es desglaça.
Quin esclat!
Fa una passa
més del blat.

No es calciga
malaltís;
té l'espiga
d'un verd gris.

Tot duu pressa,
des d'ahir.
L'oreig bressa.
Vol sortir

la florida.
Cirerers
l'han lluída,
primicers

de represes
bosc endins.
Moren, feses,
pels confins

les congestes
de l'hivern.
Es fa festes
en el vern

l'ocellada
fluvial.
Puny, la ullada
del sol alt,

rosa vera
de l'atzur.
Primavera
fa un atur:

a la gespa
s'ha posat.
Quina vespa
l'ha picat?

Tota lliris,
drap d'argent,
perles, iris,
verament

anuncia
l'estiu d'or:
guany del dia,
nit que mor,

roina freda,
cel turquí,
de fageda
verd marí,

i columna
de goig breu.
Ve l'autumne
com un déu

una mica
fadigat:
vesta rica
sense esclat,

clariana
de joiells,
fustes, llana,
moscatells,

selva i hores
tot d'aram...
I les nores
són un flam

a la cambra
i a la llar,
com un ambre
tutelar.

PLUJA

L'eixut durava, assolador.
Surt la tardana processó

— només devota sota el glavi —
costes amunt. Sembla que un avi

que sent el temps, ha senyalat
el petit núvol cobejat

que fou, de pluja, crida certa.
La terra jeu de set oberta.

El petit núvol, displicent,
creix per les serres de ponent

i duu la pluja esperançada.
Cada replec de serralada

es fon dins ella amb gradual
entelament. Torna el sagal

amb el ramat, a tota pressa.
El gall, olímpic, es redreça

i amb un afònic espinguet,
ales batent i cua-dret,

juli cantava. La pubilla,
arrebossada amb la faldilla,

encalça, llesta, l'aviram.
S'excita el boll com un eixam.

El masover surt amb l'aixada
a trencar recs. I la mainada

salta de goig inconscient.
Nunci de pluja, porta el vent

una alenada i un murmuri
que del miracle són auguri.

Comença a ploure. Cada gota,
en caure a terra, aixeca tota

una fumera de polsina.
I dos coloms i una gallina

obren les ales, aplanats
de benaurança. I els arbrats

les fulles baden, amb delícia,
a aquella líquida carícia,

car ja la pluja, en un seguit
de fils d'argent s'ha convertit.

Oh la monòtona tonada
del gotellam, per la teulada,

i aquella aroma que ben tost
faran les glevs! El rebost,

que no en prenia la sentida,
l'envejaria de l'eixida.

L'ordi que es migra colltorçat,
es redreçava. Ensinistrat

de natural cortesia,
capcinejant, reverencia

Madona Pluja. Un bombolleig
nafra la pell del safareig.

Però un intent de clariana
esquinça l'ombra de la Plana.

I, amb l'esboirada, s'ha acabat
la benaurança del ruixat.

LLANGOR

Quin gust em dóna, sobre els càlids brins
d'herba, ajegut, i amb una son externa,
endevinar, darrera els parpres fins,
un cel que, fit a fit, ens enlluerna!

I sentir, d'aquell gruix, la pesantor,
sobre el meu cos i sobre les muntanyes,
i buidar-me tot jo dins ses entranyes
amb un esllanguiment sense dolor.

I recordar confusament, encara,
que el blau intens que els àmbits aclapara,
empallideix al caire de la posta,

com, dins la cala fràgil i divina,
s'agemoleix l'onada gegantina
que els blocs rosegaria de la costa.

CALMA SÒPITA

L'esterrossada gleva glatia per moments.
Els àmbits s'agrumollen en la calitja grisa.
De l'Àngelus s'esgranen les crides insistents
com parpelleig acústic de la planura llisa.

Ofega un aire tebi. Migjorn és aplomat.
Les fulles es retorcen com d'encenall les brases.
S'arbora el zenit com l'esguard d'un enfebrat.
I rosegava, el fum, l'esquena de les cases.

Amortallant les gorgues dels rierals eixuts,
sobrenedaven tels d'ullades taciturnes.
Els pobles, ensopits, vegeten sords i muts.
Oh! Quan vindrà un estrèpit de tempestats nocturnes?

... ..

Ve un dia que s'aflauten els llavis de llevant
i en llur bufera esmolen genives de tempesta.
Fan trenques els pagesos amb pànic jubilant.
Els falsiots esbomben, precipitats, la festa.

Si del rompent dels núvols s'acosta l'espetic
i ens eriçona amb una frisança a punt d'espasme,
a les primeres gotes s'atura el joc en sec
i Ter avall s'esmuny la pluja. Quin sarcasme!

GENT DE MUNTANYA

ODA A LA MASOVERA

Salut, oh masovera de rumbejant esclat!
Damunt ta pell daurada com milenari bloc,
les galtes se t'encenen com estrafent el joc
dels gallarets que arboren l'ocre passiu del blat.

Cada ull, fet atzabeja que ofega tos bonics,
irònic envelluta la rosa dels esguards
o com un gorg s'encalma per abeurar els isards
d'un clap de cel efímer o dels records antics.

Ton pit, clos en el calze del gipó vell, segur
de la secreta força que li prové del seny,
rítmicament solleva la castedat que estreny,
rítmicament atura l'alacritat que el duu.

Tos braços que s'allarguen, freturen d'abraçar,
amb una corredissa de voluptat als dits,
les conegudes testes dels néts engelosits,
les mòdiques collites de l'afanyat quintar.

I ta cintura és ferma com d'una alzina el tronc,
esbadiat en branques i coronat de glans,
que de ridorta i eura no comportà llivants
— estèrils ciutadanes del caminar de jonc! —

Ton ventre et fa endarrera, maternalment pompós,
prometedor d'innúmeres convexitats anyals.
El faixen i l'exornen brians i davantals,
d'un antipendi, cicle litúrgic de colors.

El vol de tes faldilles s'eixampla fregadís.
Feixugament tremola del ritme de ton pas
i de tos peus empara la flexió que hi fas
quan alternats et porten com un carreu massís.

I sembles una Mare de Déu, omnipotent
de la dolçor de bresca que raja de tos mots.
En participen, àvids, la gent de casa i tots
els ròdols que t'escolten parats d'encantament.

I encara et fa més testa l'infant que duus al braç,
de cada parteratge darrer, com el trofeu.
T'esguarda el gos d'atura i l'aviram et creu,
car ets talment senyora majora dintre el mas.

Salut, oh masovera del viure sense plany,
que ets l'ordre de la casa, la joia del marit!
Perdura sanitàosa sobre aquest món neulit,
i presideix-ne els gaudis en el decurs de l'any.

GERMANDAT PAGESA

Oh germandat fruitosa, planter de la nissaga,
que, el tracte de la terra i ses virtuts, propaga!

Set foren els vailets i escardalencs de mena.
Set foren les fadrines, de cara massa plena.

La mare, a cada part, no sembla filla d'Eva:
tres dies fa tot just de llit, i al quart es lleva.

L'hereu és un atleta més alzinat que el pare.
La gran, sembla germana bessona de la mare.

Dos fadristerns iguals treballen a les terres.
Un altre és el pastor que tresca per les serres.

Hi ha dues noies més que cusen a costura
i fan de porqueroles i creixen de cintura,

i són les mainaderes que tenen la xicalla
i del bressol adoben les màrfegues de palla,

i amb bruc i ginesteres, abans de la batuda,
escombren l'era càlida, i porten la beguda

als homes que traginen les garbes de la feixa.
I encara en puguen d'altres i encara n'han de néixer.

Amb rierencs la cuina és enllosada, i moles.
Jugant a bala, hi tatxen peroles i cassoles.

Quan de l'estable surten les vaques gegantines,
van, els infants, darrera, fent esses i tentines,

i amb una perxa aturen cada embanyada bèstia,
a un esperó submissa que no els serà molèstia.

Espitregats, descalços, trepitgen rocs i brossa.
I mengen al llindar i es passen de la llossa.

A voltes un canic els pren una mossada
de pa moresc, i es troben bocabadats. Irada

una germana acut, més gran, encar petita.
D'aquella rastellera de vides, infinita,

bon goig si en manquen dues: brollaren, dissortades,
al sol canicular, i foren assolades.

Encara no sabien la dolça llet materna.
Pagaren, per la casa, la pau que ara hi governa.

L'ERMITA

Porta llosses per les nines
i medalles de llautó.
Ven estampes i joguines
tot cantant la Passió.

Sol donar l'Ave Maria
part enfora del cancell.
La xicalla, que el sentia,
ja es disputa l'escambell.

Ell els mostra la capella,
recolzant-la en el llindar.
D'una cambra surt la vella.
De la cuina surt el ca.

Compareix la masovera
amb el més petit a braç.
Ell es fa una mica enrera.
Ella avança un altre pas.

Com un ram de tramuntana,
agarbuixa, desfermat,
les rondalles de la Plana
i les verbes de Ciutat.

Pregunta ella amb bonhomia
si li lleu de reposar.
Ell se n'entra a la masia
com un pare capellà.

Ja li fan a mans la tassa
fins al coll plena de vi.
Ell els conta la festassa
de l'aplec de Sant Martí.

Ja arreplega la capella.
— Bona gent, adéu-siau! —
Del portal se'l miren ella
i el menut carababau.

I ell s'allunya amb cortesies
aturades d'ermità,
pensant noves galanies
per si un dia pot tornar.

MOSSA D'HOSTAL

Roja de sol i de luxúria,
brega amb les tasques i els gormands
i multiplica, per més fúria,
ses renoueres mans.

Tot son cabell delata, enrera,
en trena vil recargolat,
l'estisoreig d'una crinera
de poltre domenyat.

Sota el gipó, desfet del tràfec,
divergentment salten els pits.
Del front convex, dessota el ràfec,
pengen dos ulls petits.

Com esverada vaca brava,
obre els badius de bat a bat,
però, macat son cos d'esclava,
no hi val l'esquerpedat.

De la passiva forma nua
brolla una anònima bavor
que en el vestit es perpetua,
cauteri torbador.

Així, quan passa carregada
amb un cabàs obert, curull,
deixa un alè de migdiada
o de paller remull.

EL BORD

En l'harmonia grisa d'un vesprejar en estrats,
la còrpora fa nosa, nuosa de pecats,

d'un home a contrallum. La barretina, fada,
de l'esquerrana cella prostitueix l'arcada.

La cara s'embadoca d'enaiguament boví.
Les venes hi delaten de l'ànima el verí.

El blanc de l'ull és vitri com mica de rajola.
El llavi semblaria una ansa de cassola,

al mig d'aquella cara d'aprofitalls de furt.
De cada pòmul, fulla de col, l'orella surt.

Com una escabotada panotxa el nas s'engruna.
L'escorça del gambeto no pot cinglar la runa

d'un goll que s'esllenega per sobre del tricot
i es balandreja amb aires d'embruixador esquellot.

Per aprimar-se freguen amb els turmells, les grenyes
d'encartonades calces. Trencant les espardenyas,

embotornats rellisquen i de gairell els peus.
És el pastor que arrenca els braços de les creus

i les canals de fusta de cada font que troba.
És el pastor maligne, que destrueix i roba

per fer patir. De glans viuria a tot estrop.
I garroteja son mastí que sembla un llop.

Quan d'un bon tret de fona estabornida deixa
una primala, el riure sa fesomia esqueixa.

Quan, avinguts els criden altres pastors, fa el sord
per amagar l'estigma original: és bord.

DINAR DE FESTA MAJOR

La sala gran és plena de crits i de rialles.
D'un punt de blau tenyides, les blanques estovalles

fan esclatar, d'encesa, la cara de la gent,
les cares de les noies de casa i del jovent.

De la sopera puja la boira de la sopa,
que tèrbola s'aplana quan amb el sostre topa.

Els dos porrons circulen, a bastament curulls,
que espurnejar farien la intenció dels ulls.

L'escarolada ondula com d'una cornucòpia
les corbes comestible. De la collita pròpia

és el farcit de peres que neden per la salsa.
Les arques i cadires un joc d'infants trasbalsa.

Sota la taula escuren deixalles més d'un gat
i el perdiguer d'estampa que necessita un plat.

Una cepada mossa de topadís maluc,
rígidament cossada i amb més daler que lluc,

bleixant d'angoixa porta la primparada plata
amb una llebre, com un dia la safata

amb l'ensagnada testa, la bella Salomé.
Es fon el pa de fleca a llesques, sense fre.

I encara després passen les oques i els capons,
entatxonat de tòfones, de prunes i llardons.

I finalment, encara caldrà tastar el cabrit
esquarterat i a l'ast bàrbarament rostit.

La dringadissa augmenta de gots i de coberts.
Els ulls que no s'acluquen, llambreguen massa oberts.

Les galtes s'abonyeguen del riure i el menjar.
I salta un pit de dona, de l'esgarip que fa

d'aquell vellot sapastre la càlida veïna.
Per bé que n'és la dona, per quedar bé rondina.

Agombolades xisclen tres noies bojament
per tal de revenjar-se d'algun cosí prudent.

Al cap de taula serva serena la pubilla:
ni un plec es desdibuixa del cos o la faldilla.

Ja no quedava rastre enlloc de cori-mori,
i encara algú pregunta, per revifar el desori,

si no caldria una garrafa d'aiguarent.
Desensunyant-se, l'avi reclama enteniment.

MIGDIADA

El sol canicular s'estufa la crinera:
d'un bri que n'hi caigué, s'encén la carretera.

La fresca d'un cobert la tasca idealitza
de qui, cinglant un bast, sap esquivar una guitza.

Una atzavara, al mig, separa com un àngel,
l'autòmata servil, el braç que signa: — Arranja'l! —

Esclaten les panotxes, com en un forn, a l'hort.
Eixorden les cigales, cada migjorn, més fort.

De flaires de celler sedegen els afores.
Les jàceres de pi tenen girades brusques.
I, d'un antic rellotge monumental, les busques
s'han encallat al punt d'assenyalar dotze hores.

COM UNA BOIRA PASSA

Com una boira passa l'enterro de l'albat.
Les filles de Maria porten la caixa blanca,
amb gessamins ornada, collits al veïnat.
El dol, escàs i rígid, el breu seguici tanca.

Davant, el capellà de persistent alè.
Al mig, de les companyes, desfeta, la corrua.
Dels ciris massa grocs, la llumeneta nua,
com una unglada buida corcava l'aire ple.

I encara una boirina de pols darrera el dol.
La creu de la parròquia llueix bonics de sol.
Espien les poncelles del marge, com un ull,

de llàgrimes efímeres, per quedar bé, remull.
Saltironant minúscula, tritlleja la campana,
sobtada pel refrec de l'ànima germana.

DESCONHORT

Sota una mitja volta on es rebat el sol,
el safareig garfien les dones en estol.

Les dones són enceses de colzes i de cara.
I la mirada els plora del vi de la gatzara

i d'una punta de vinagre de l'enuig.
Sembla, talment, que es baten amb el llençol que els fuig.

La sabonera cau retuda al safareig,
però té prou bombolles per espiar el sacseig

d'alguna sina mal cossada. Vet ací
que un brau compareixia. Les dones, en fugir,

l'atabalaren tant, que es tomba al rentador
i un glop s'empassaria d'ullades de sabó,

com si de l'aigua tèrbola cerqués, en la virtut,
la flamarada interna d'aquell botí perdut.

REBOST

Emblanquinat, s'afina en gris a mitja fosca.
Com un convent exhala benèvola frescor.
De cap mosquer de fora no cull la borinor,
ni per contrast pondera la fressa d'una mosca.

Cada manufactura de carn de porc, convida
amb una olor diversa a la nassada humil.
Ran d'embigat es gronxen triangles de pernil,
ben ensacats i amb l'òpal gustós d'una ferida.

Una filera, en lleixa, de pans abonyegats
s'asseca per fer torna. Llueixen alternats
en un prestatge, pots de mel o confitura

de gerds, amb els formatges ullats, alabastrins.
I, respirant la pols que a flor de terra sura,
concerten aventures de nit dos ratolins.

EL PORXO

Com una llar de sol entona la masia.
De fora estant, espluga d'ullades buides fora
el joc de les arcades en pedra esmoladora.
Cada pilar, d'una eura el relisser congria.

Paint l'atzur, anostra la migdiada augusta.
La solellada llisten els pals de la barana
de melis, on vegeta la immòbil sargantana
com una aresta fina de la mateixa fusta.

Les orenetes passen arran de l'embigat.
De nierades tenen el niu abarrodat.
Del ràfec que al davant aeri es precipita,

despleguen les aranyes l'arpegi d'un filat.
I en un recó bucòlic, de flors acompanyat,
les mans sobre el gaiato, l'avi, madur, medita.

L'HORTA

Amb la bellesa d'una mare forta
que, somrient, alleta la fillada,
ubèrrima, serena, dilatada,
sota el camí de bast reposa l'horta.

De presseguers sedosos clapejada,
exhala una frescor que reconforta.
De simètriques taules l'esplanada
emplena el marc de la caiguda porta.

Els corriols l'esgaien fonedissos,
recs abeurats festosos la travessen,
les verdures hi cobren un verd sa,

els marges ben menats formen pedrissos,
d'un mulladiu els regalims hi vessen
i s'hi rabeja un aire casolà.

EL VEÏNAT

Oh l'enfilall de cases del rònc Veïnat,
amb un paller cada una, i el forn i la cisterna
amb una corriola i un càntir abandonat
i l'era amb una mica de boll que ens enlluerna!

Un corriol trasteja per assolir-vos totes.
Els vostres cans no lladren sinó a la mala gent.
Teniu panotxes i rodells sobrers de bótes.
I l'aviram pelluca desvergonyidament.

Escanyolides són les feixes i secanes.
Per l'enllosat pasturen el sol les sargantanes.
Qui d'un xiprer no es fira, es fira d'un llorer.

Teniu mates de sàlvia i d'herba queixalera.
I alguna de més xica és sota la noguera
com una ocella que té por de l'esparver.

EL PASTOR

El pastor vell sordeja del torb que udolador
regolfa en les cingleres i pels collets s'aplana.
Amb l'espina corba de xacres i galvana,
davalla, pels dissabtes, a proveir el sarró.

El seu ramat pastura tot sol per la carena,
i ell porta en la mirada l'espai sense horitzó.
Com un salvatge tímid s'encaua en un recó
i, endormiscat, aclama la vaca de llet plena.

Enfonsa la mà seca per l'àrid costellam
del gos d'atura. Parla només que amb la mainada
que del sarró li pren, en rotllo vora el flam,

el flabiol de boix, la fona ben trenada.
I l'endemà, diumenge, se'n torna a la muntanya
amb el sarró feixuc i una alegria estranya.

ELS GARRINS

En l'obi fumejant la calderada,
hi acut el parvulari dels garrins,
amb la rosada tremolor daurada
que és pura carn, sense destorbs a dins.

Eufòrics grinyolaven, bosc endins,
pel fanguissar treponejat que els taca.
Llur borriçol té caires argentins.
Així que els veu la corpulenta vaca,

meravellada l'ampla testa inclina.
I ells inicien, al galop, un tomb.
La porquerola invàlida els espera

a l'ombra de l'alzina més glanera,
i segueix el fluir de cada llom,
sota el reflex de cada pell albina.

EL BANY

Cap a l'estany assolellat,
l'ànega passa atrafegada,
potes i bec d'un or barat,
neta com roba de bugada.

Seguint la vora encatifada
de créixens i de flors de prat,
es gronxa com una hisendada
amb son abric tornassolat.

Com uns satèl·lits de sa mole,
l'escampadissa de la prole
pelluca dintre cada clot.

I, en envair l'estany d'argent,
declinarien pel corrent
com unes volves d'escardot.

UNA VEDELLA

Oh cànvida vedella!
Com un segell sagrat
de ta nobilitat,
al front duus una estrella.

Ta vista s'esparpella
amb diafanitat.
Tremoles de novella
i saltes de bondat.

I tens el morro encara
de llet materna moll,
que ja una dona rara

et penjarà en el coll
una feixuga esquella,
oh cànvida vedella!

DEL PLA DE LA CALMA

El pla més alt ondula com un diví desert.
El sol a frec de terra es va allunyant i es perd.

La nit encaputxava el pic de les Agudes.
La lluna plena surt d'afraus inconegudes.

S'afolla la ramada: bracegen els pastors
i xiulen de les fones els rocs aturadors

que si no camatrenquen, escapcen una banya
ja consentida. Borden amb gelosia estranya

de subaltern els gossos d'atura malcarats.
I la ramada salta de Coll Pregon als prats.

Rastre no hi ha de sol; s'ha esblanqueït la lluna,
que ja no frega res fora del cel, com una

donzella que es tornava, a mig camí, prudent.
I la corona tot l'estol del firmament.

En ser a Coll de Joan, tancava la ramada.
La joia dels cabrits saluda amb cants d'albada,

i pel llindar balder traspua el pòsit groc
que aixequen els tions des de la llar de foc.

CINEGÈTICA

Era una migdiada de tòrrida bavor.
Per entre el blat de moro d'envidriades fulles,
nimbat amb la pallola d'espart d'un segador,
amb les ulleres fosques i ornat amb les despulles

d'una sotana vella, passà el senyor rector
cap als rostolls que marquen la ratlla dels emprius.
En ser a l'amagatall, aclama les perdius
amb les polifonies d'un escotxinador.

Ja un perdigot respon, el més adalerat.
D'una volada cau al mig del blat segat.
Es para al cim d'un còdol, escotxinant seguit...

El bon senyor rector celebra l'acudit,
i, quan repara que és al punt l'ocasió,
el perdigot volava cap a un parany millor.

ELS SERRADORS

Les rabassudes aixes, l'escardalenca serra
i les destrals de mànec d'alzina esvelt i llis,
en escampall de fi de festa són per terra.
I un refrigeri sura de llenya, voladís.

La prada, sense un arbre, s'adona de l'eixut,
clapada arreu amb jaços d'una foguera morta.
El xerracar deserta del crim esdevingut.
Els pans de serradures el rieral s'emporta.

I commemoren l'èxit dels serradors, castells
de llates i partelles, quadrats i rabissells.
Les soques allistades, honor de la boscúria,

les sabes amb l'empenta d'un vi de la vellúria,
tot para en aquells trossos de fusta, acastellats,
ossaris que blanquegen per escarment d'orats.

ELS PILERS

Són negres i fumosos, nissaga de titans.
En la negror dels rostres, ofèn el blanc dels ulls.
Per rosegat deixalles tenen queixals com trulls.
Són malcarats i miren la gent, com uns infants.

En rotllo sota l'àgil escorç de la foguera,
conversen de l'ofici tan agraït abans,
i, mentre fan deu-hores, calents de peus i mans,
omple el vailet dos càntirs amb aigua de riera.

En arribar la nit, se'n van a la barraca
i, esternellats o en doina pels jaços de fullaca,
repassen en silenci el poble llunyedà.

I cada un que hi troba sa feble llumeneta,
la dona s'afigura que té la pell tan neta
i de l'amor d'uns braços que deixen no es desfà.

TRIBUT A L'ERMITA DE SANT MARÇAL

I

L'ermita s'aclofà de la nevada.
Les parets parpellegen d'humitat
sota el gruix hivernal de la teulada.
Pel carener miolaria un gat.

El caramell d'un canal, truncat,
a sol ixent incandescent degota,
i un munt de neu s'acaramulla a sota
fumejant com alè de l'enllosat.

Vibra, despert, d'una campana el toc
que les Agudes senyarà. S'espunta
la brasa del tió que aviva el foc.

Ullpresa, l'ermitana apar difunta.
I l'ermità que es lleva, li pregunta,
mig adormit, si queda neu enlloc.

II

Del gruix de neu que arrasa la quintana,
de cap feixa el graó no s'endevina.

Sota el pendís, cosmètic i metzina,
de l'horta, el fred, socarrimà la ufana.

Calçant esclops, penosament camina,
estintolat en el magall feixuc,
el capellà caravermell. I esbrina,
una per una, si ja treuen lluc

les cols d'hivern. La gossa perdiguera
de pànic udolà per la gelera
que s'esmicola en vaporosa allau.

L'allau en alimara ja resolta,
ni entremig de la histèrica revolta
no s'immutà la serenor del blau.

GOIGS A LA MARE DE DÉU DE L'EROLA

Mare de Déu de l'Erola,
pura i fulgent netedat,
que netegeu de verola
i allibereu de pecat!

Punyen l'ermita, d'humida,
flaires d'humil bestiar.
Per l'enllosat de l'eixida
caldria el rascle passar.

S'hi gelen els clars de lluna,
el vent hi assaja espinguets,
i en la capella s'engruna
salnitre de les parets.

No us hi lleveu la corona,
encimbellada a l'altar.
Petita sou i rodona
com grana a punt d'espigar.

El vostre infant és l'espiga
que esbotza el tel dels ermots.
Teniu parada botiga
de pans de cera i ex-vots.

Com una mare pagesa
que deixa un rastre de pa,
si us abelleix l'arquimesa,
la ganiveta a la mà

i un reguitzell de mainada
que us formiguegi pels peus,
qui us deixaria oblidada
omb els toixons i guineus?

Mare de Déu de l'Erola,
pura i fulgent netedat,
que netegeu de verola
i allibereu de pecat!

POEMA DEL MOLÍ

ROYAL BELGIAN

POEMA DEL MOLÍ

I

Tot el molí trontolla de l'aigua del saltant
que fa rodar el ciclopi rodet de cor d'alzina.
Pel carcabà desbota amb ira femenina
i esquitxa les adustes llambordes del voltant.

Braceja, en esquitllar-se'n, l'oculta ferramenta
com un gegant tellúric. La filosea dansa.
Brunz el volant feixuc que, en estrebar, descansa
en l'arbre incommovible que el joc total regenta.

De la collada mola sotana salta foc.
El moliner, amb ulleres, de l'altra mola pica
els recs que s'embussaven, més obstinat que el roc.

Al marc de la finestra, un vidre fes repica.
I per la lleixa salten, follets en la foscor,
sis plats, l'ensiamera, la tassa i el porró.

II

El moliner, deixada la tasca pacient,
aboca altra quartera de blat a la tramuja,

de blat lluent i fresc com un veral de pluja
que es fon al xuclador del canalot. Rabent

la mola se l'enduu, i amb una giravolta
l'escampa sota seu, frenètica el tritura...
I raja el blat d'abans, tornat farina pura,
entre els xerricaments d'una infernal absoluta.

El moliner limfàtic, per escalfar les sangs,
fins a l'aixella enfonsa el braç a la farina,
i en treu una grapada i escampa la polsina

i de la boira surt com un atleta. Blancs
té el borrissol dels braços i els caires de l'ossada.
Per tot semblarà que hagi passat una gebrada.

III

Les teranyines semblen un miralleig de glaç.
Nevats són els replans. Nevades són les tanques.
Els sacs transpiren pols. I les parets són blanques
malgrat el fum, sutzura de pipes i fogars.

La molinera té nevat el prim del nas.
I duu els cabells albins com una cortesana.
I té una flor de morta en cada galta blana.
I reviscola escumes amb l'aire de son pas.

La resignada cara, de serenor palpita.
Ressalta l'atzabeja dels consirosos ulls
que de l'espai enyoren la pietat que incita

a mirar el cel, d'una íntima pena d'amor, remulls.
I en la convexitat del ventre maternal
es posa una discreta congesta de cimal.

IV

A fora hi ha la calma, la clara transparència,
on floten els murmuris i les abelles d'or.
En un bassal s'esplaia la flonja corpulència
dels ànecs i les oques, escridassant a cor.

Les somogudes gleves que falquen l'ampla soca
que dels pigots fou víctima i ara ajeguda, cruix,
metòdica esgarrapa, la previsorra lloca.
Quan la becada exhuma, d'un cop de pota, cluix,

i en rècula baldera hi acuden els petits
amb piuladissa i àvids de pellucar quelcom.
A llur voltant pullulen alades i mosquits,

cavalls-de-serp que brollen d'un mulladís tocom.
I, competint, conjuguen amb les ridortes balbes,
les pollancredes útils i les divines albes.

POEMA DEL BOSCO

*Ed ecco un lustro subito tra-
scorre da tutte parti per la gran
foresta...*

DANTE ALIGHIERI

POEMA DEL BOSC

I

El temps de mirar el bosc és un instant etern:
el viure esdevé somni trencadís.
Per tal de no cremar dels verds d'aquell infern,
em desfaig en atzur de paradís.

Encara l'àngel pur ha d'atuir-hi dracs.
Puja amb les sabes un verí subtil.
És sortilegi fosc l'obaga dels obacs,
però no trenca de la llum el fil.

Em sento ple del bosc, i el bosc és un conjur:
m'hi veig com en un gorg a dintre meu.
La santa llum del sol clarificà l'atzur.
Sort que l'instant etern encara és breu.

II

Força i beutat defesa
lluïtant acreixen el daler:
la força terrenal, exhausta en l'escomesa,
i la beutat, en abandó serè.

Els faunes són la força
del pedregam acostellat.
De la muntanya eixits, alçapremant l'escorça,
li cenyien d'esplugues el costat.

Les nimfes són el mite
de l'etern femení, bell i caigut.
L'obaga depriment, d'esquer les aprofita,
àcida picantor de lassitud.

Dels faunes la corrua
sobta les nimfes displicents,
i cada una es debat com una torxa nua
que sagna presonera d'unes dents.

Fins que decau la festa,
i cau dels faunes bicornuts,
de la disbauxa al vi, la llangorosa testa,
closos els llavis, d'excedir-se, muts.

III

Oh les trèmules filles de l'albada,
nétes del sol, amigues de l'escuma,
que domina la selva amb la potència
d'una lleu tímidesa femenina!
Les fades són, invictes de llur gràcia:
aquella carn tan lluminosa i buida,
aquell alè tan fresc, tan aromàtic,
aquell mirar per entre un vel de llàgrimes.
Només de presentar-se al bosc, les tímides,
les que d'una ombra esporuguides fugen,
encanten els pastors de cor de roca.

I els desarmen de fones i gaiatos
i el flabiol assajaran manyagues
a frec mateix dels havejosos llavis...
I aquells pastors de cor de roca obliden
els ramats llurs i el jaç de llurs barraques,
i apedreguen irats el gos d'atura
perquè no gosi de seguir llurs passos
quan ells segueixen, bosc endins, les fades.

IV

Al punt de mitja nit l'espai s'omplí de bruixes.
Són llurs pupil·les xiques, vermelles com maduixes.

En surt un reguitzell de fons de cada esquerdada,
vestides amb brians de teranyina verda.

Al Pla de Mirambell dansant al clar de lluna
com una fumarella dissipen la vedruna.

El vianant que es perd sent riallades d'ossos.
Si no fugís de por, cauria fet a trossos.

Les bruixes, mentrestant, s'encalcen afollades
rostos avall, i cerquen les aigües encalmades

dels gorgs, d'on a les vores, horribles es despullen.
Amb quin deliqui es gronxen! Amb quin platxeri es mullen!

De ventre amunt es baten per sobre les onades
les filles de la lluna. Són velles i xuclades

com un manyoc d'arrels. Els caires de llurs nines
mostren el brill metàl·lic d'unes fulgors felines.

Els pits sacsejarien, a cada sotragada,
com pellingots inútils. La dura carcanada

dels geps apunta sota la pell tivant i dura.
El nas inversemblant, ratat de corcadura.

Les galtes enfonsades. La llengua viperina
sortia de les goles com una llarga espina.

Mentre la fosca dura, cavalquen la basarda,
però bell punt la nova claror del jorn esguarda,

s'encalafornen súbites en llurs cataus de roques
i àdhuc en les més primes esquerdes de les soques

balmades, on conserva cada una jaç i estable
i més d'una potinga que els receiptà el diable.

V

En la caverna al bosc perduda
preguen a Déu els penitents.
Els baixa un àngel la beguda,
pugen a Déu llurs pensaments.

Un cap de mort per breviar,
hi consideren fit a fit
el jeroglífic llegendari
per la mateixa mort escrit.

Humils enfonsen mans i rostre
de l'aspra terra fins al fang,
i de la cova fins al sostre
salten guspises de llur sang.

Els llops els daven el bon dia
i les guineus la santa nit,
i cada ocell els aparia
amb una brossa el jaç del llit.

En la caverna solitària
preguen a Déu els penitents,
esdevinguts, amb llur pregària,
enamorats i macilents.

Parlen només que amb llur presència.
Llur pell semblava un pergamí,
amb les grogors de l'abstinència
i les arrugues del patir.

Treuen llurs galtes la florida
d'aquella mica de besllum
que fa pensar que no és marcida
la flama interna que els consum.

En l'aspra selva milenària
preguen a Déu els penitents:
per la virtut de llur pregària
tornen, els boscos, innocents.

VI

Oh les paitides escarides,
flor de l'escuma capvespral,
que de les tardes i les vides
decoren l'urna sepulcral!

Són la cascada que s'engruna,
la trena són del fontinyol,
són, com les bruixes, clar de lluna,
i, com les fades, bri de sol.

Són glacials, potser malaltes,
d'un excessiu esllanguiment.
La palhidesa de llurs galtes
beu la humitat del firmament.

Són en llitera de falguera
i de falsies en coixí;
la corda són que desaltera,
d'algun hidràulic violí.

Cada bassal que les plagia
com un espill, inversament,
deixa entreveure amb ironia
que tenen cua de serpent.

Oh les paitides amb l'estigma
d'un hibridisme vespertí!
Si pels sentits són un enigma,
pels cors serien un delir.

Són la florida malaltissa
d'un estrabisme germinal;
d'un inquiet cervell que frissa,
la sospirada vertical.

VII

El diable del bosc és verd
i capviu com un llangardaix.
Escanyà l'ocellic que naix.
Amoixà l'escorçó llibert.

Espià, arrupit i despert,
i rondina de baix en baix.
Trellà més que cap bastaix,
però encara en la selva es perd.

Entabana les porqueroles
i escomet sagals de pastors.
És amic de les xerinoles.

Ressegueix les festes majors,
pa morese tastant i vi verd,
però encara en la selva es perd.

VIII

Anònimes llegendes, tresor medieval,
que, en vostre detallisme ingenu, pintoresc,
tancàveu l'aspra essència d'un món cavalleresc,
esclau de les tenebres, devot de l'ideal.

Quelcom de primitiu, quelcom de sepulcral,
nodria aquell món mig romànic, mig tudesc,
ornat amb la rudesa castíssima d'un fresc
o amb la ferrissa pompa del castellet feudal.

Creixia, per damunt del burg, la catedral
com un daler de cel, magnànim i subtil.
Floria en els vestits la joia de l'abril
entorn de la severa caputxa monacal.
Baixaven del misteri llunyà del Sant Graal
els cavallers invictes de braç, de cor humil.
Planava la feixuga paüra de l'any mil
com una esgarripança de l'ànima immortal.

Per l'obrador encongit bregava el menestral,
folgaven les madones entre perfums mesc,
trincaven a la taula les copes del refresc,
temien les corones l'enuig pontifical.
Amb prèdiques omplien la plaça comunal
els frares del Roser, de pur catalanesc,
aparellats captaven els fills de Sant Francesc
i al born era una festa cada combat campal.

D'un món policromat la nota desigual
clamava amb vehemències de sana joventut
que s'agitava sota la vella turpitud
de les paganes selves d'abast universal.
En els feréstecs àmbits del temple forestal
creixien les ermites flairoses de virtut,
i de la creu de terme fugia esmaperdut
el carnaval macabre de l'Esperit del Mal.

COMIAT

COMIAT

Adéu, Montseny total, andrògina mixtura:
feminitat de boires, virilitat de grenys,
màgiques flors de llum i carn de sol madura!
Clar de Mallorca i núvol de Barcelona atenys.

El Pirineu espills, t'enfoca, de congesta;
escacs — i no de boix — t'oposa el Montserrat.
Les veles mar endins són gallardets de festa;
les planes que et circumden són del treball esclat.

Adéu, Montseny; adéu, Muntanya d'Ametistes!
En tes virtuts copsí collites noucentistes.
Novíssima ventada cercles enllà m'empeny.

L'evasió de tu, farà que em senti pobre?
Ni que tornés, però, qui t'ha deixat recobra
la clara juvenesa poètica, Montseny.

INDEX

ÍNDIX

DEDICATÒRIA	5
MOTS PROEMIALS	7

INVOCACIÓ

A la Muntanya d'Ametistes	15
-------------------------------------	----

UNA MUNTANYA

Al Montseny total	19
Camins perduts.	20
A una pedra blanca	21
Excelsior!.	22
El Sot de l'Aremany	24
El Sot de Rieròs	27
Santa Fe, primaveral	28
El Pla del Gorn	29
El Pla de Malataup	30
Tribut a Coll Pregon	31
La innominada	33
A la Muntanya dels Vernets	34
A la Muntanya d'En Sala	35
Les muntanyes blaves	36
Els cimals	37
Visió de la Plana	38

L'AIGUA, DIVINA JOIA

A l'aigua, divina joia	41
A les fonts	43
Al cor de la boscuria	44

La Font de les Paitides	45
El torrent	46
El Gorg Negre	48

SOL I LLUNA I VENTS

Alquímies solars	53
Cançó del sol solet	54
Sol d'hivern	56
Lluna epitalàmica.	57
Rosa dels Vents	58

SELVATANA AMOR

Preludi.	63
Secretejar.	65
Nova lletania de les petites herbes	66
Bardissa	71
L'alzina	72
La pomera	73
Les albes.	74
Avets i faigs	75
La noguera de la Plana de Sastre	76
Elegia triomfal.	77
Una nou	79
Peres	80
Les abelles	81
La mostela	82
Fantasia	83
Èxode	87
Nocturn	89
Desolació	90

LES HORES I EL TEMPS

Albada.	93
Clar de lluna	95
Posta litúrgica	96
Desglaç	97
Primavera i els temps	98
Pluja	102

Llangor.	105
Calma sòpita.	106

GENT DE MUNTANYA

Oda a la masovera	109
Germandat pagesa	111
L'ermità	113
Mossa d'hostal	115
El bord.	117
Dinar de festa major	119
Migdiada	121
Com una boira passa	122
Desconhort	123
Rebost	124
El porxo	125
L'horta.	126
El veïnat.	127
El pastor	128
Els garrins	129
El bany	130
Una vedella	131
Del Pla de la Calma	132
Cinegètica.	133
Els serradors	134
Els pilers.	135
Tribut a l'ermita de Sant Marçal	136
Goigs a la Mare de Déu de l'Erola	138

POEMA DEL MOLÍ

Poema del molí.	143
-------------------------	-----

POEMA DEL BOSC

Poema del bosc.	149
-------------------------	-----

COMIAT

Comiat	159
------------------	-----

LA MUNTANYA D'AMETISTES

LLIBRE DE POESIES DE GUERAU DE LIOST

IMPRÈS SOTA LA CURA D'EUDALD CANIBELL
A L'OBRADOR D'OCTAVI VIADER

FOU PUBLICAT A LA CIUTAT DE BARCELONA
LA VIGÍLIA DE TOTS SANTS DE L'ANY MCMVIII

AMB UN DIBUIX D'EUGENI MONEGAL
UN PRÒLEG D'EUGENI D'ORS

POESIES DE M. REVENTÓS I BORDOI, XAVIER VIURA
FRANCESC SITJÀ I PINEDA, RAFAEL MASÓ I VALENTI
JAUME BOFILL I FERRO, MIQUEL FERRÀ

I UN DIÀLEG DE MADONA POESIA I EL CAVALLER
DE J. M. LÓPEZ-PICÓ

EN COMPLIR LA VINT-I-CINQUENA
AQUESTA REVISIÓ

IMPRESA SOTA LA CURA DE LLUÍS GILI, EDITOR
A L'OBRADOR DE NICOLAU PONCELL
ÉS PUBLICADA A LA CIUTAT DE BARCELONA
LA VIGÍLIA DE TOTS SANTS DE L'ANY MCMXXXIII

LAUS DEO

J.H. 9. 4.

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001037737

Biblioteca
de Catalunya

Adq.

D-GA1

CB.

1001037737

Top.

1998-8

4702

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

BC 37

